

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ – ΠΡΟΣΘΗΚΗ
ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
«Εκλογή Δημοτικών και Περιφερειακών Αρχών»

Άρθρο 1
Στέρηση δικαιώματος εκλέγειν – Αντικατάσταση άρθρου 5 π.δ. 26/2012

Το άρθρο 5 του π.δ. 26/2012 (Α' 57) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Στερούνται του δικαιώματος του εκλέγειν:

α) Όσοι βρίσκονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, σε πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση και για όσο χρόνο διαρκεί αυτή.

β) Όσοι καταδικάζονται αμετάκλητα:

βα) σε κάθειρξη για τα αδικήματα των κεφαλαίων 1-6 του Δεύτερου Βιβλίου του Ποινικού Κώδικα ή

ββ) σε οποιαδήποτε ποινή για εγκλήματα του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα που επισείουν την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή

βγ) σε ισόβια κάθειρξη για κάθε άλλο αδίκημα.

Η αποστέρηση του δικαιώματος του εκλέγειν σύμφωνα με την παρούσα περίπτωση ισχύει για τη χρονική διάρκεια της επιβληθείσας ποινής. Το χρονικό διάστημα αποστέρησης του δικαιώματος του εκλέγειν υπολογίζεται από την επομένη της ημέρας κατά την οποία η καταδικαστική απόφαση καθίσταται αμετάκλητη. Η έκτιση ή μη της ποινής ή η παραγραφή αυτής δεν ασκεί επιρροή στον υπολογισμό του ανωτέρω χρονικού διαστήματος.

2. Οι αρμόδιες εισαγγελικές αρχές ενημερώνουν αμελλητί τη Διεύθυνση Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών για τις αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις της περ. β' της παρ. 1, προκειμένου να διαγραφούν από τον εκλογικό κατάλογο όσοι στερούνται του δικαιώματος του εκλέγειν και για τον χρόνο της αποστέρησης αυτής.».

Άρθρο 2

Δικαίωμα κατάρτισης συνδυασμών – Τροποποίηση άρθρου 32 π.δ. 26/2012

Στην παρ. 1 του άρθρου 32 του π.δ. 26/2012 (Α' 57) προστίθενται δεύτερο, τρίτο και τέταρτο εδάφιο και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Στις βουλευτικές εκλογές λαμβάνουν μέρος είτε συνδυασμοί υποψηφίων ενός μόνο κόμματος, είτε συνδυασμοί συνασπισμού περισσότερων του ενός συνεργαζόμενων κομμάτων είτε συνασπισμοί ανεξάρτητων υποψηφίων είτε μεμονωμένοι υποψήφιοι. Δικαίωμα κατάρτισης συνδυασμού ενός ή περισσότερων πολιτικών κομμάτων έχουν όσα πολιτικά κόμματα:

α) ιδρύθηκαν νόμιμα, και

β) ο πρόεδρος ο γενικός γραμματέας, τα μέλη της διοικούσας επιτροπής και ο νόμιμος εκπρόσωπος δεν έχουν καταδικασθεί:

βα) σε κάθειρξη για τα αδικήματα των κεφαλαίων 1-6 του Δεύτερου Βιβλίου του Ποινικού Κώδικα ή

ββ) σε οποιαδήποτε ποινή για εγκλήματα του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα που επισείουν την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή

βγ) σε ισόβια κάθειρξη για κάθε άλλο αδίκημα.

Η αποστέρηση του δικαιώματος κατάρτισης συνδυασμών σύμφωνα με την παρούσα περίπτωση ισχύει για τη χρονική διάρκεια της επιβληθείσας ποινής. Το χρονικό διάστημα αποστέρησης του δικαιώματος κατάρτισης συνδυασμών υπολογίζεται από την επομένη της ημέρας της οριστικής καταδικαστικής απόφασης. Η έκτιση ή μη της ποινής ή η παραγραφή αυτής δεν ασκεί επιρροή στον υπολογισμό του ανωτέρω χρονικού διαστήματος.».

Άρθρο 3

Ασυμβίβαστο καταδικασθέντος να κατέχει επιτελική θέση σε πολιτικό κόμμα

Στο άρθρο 29 του ν. 3023/2002 (Α' 146) προστίθεται παρ. 8 ως εξής:

«8. Δεν επιτρέπεται να έχει θέση προέδρου, γενικού γραμματέα, μέλους διοικούσας επιτροπής ή νομίμου εκπροσώπου σε πολιτικό κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων πρόσωπο που έχει καταδικασθεί:

α) σε κάθειρξη για τα αδικήματα των κεφαλαίων 1-6 του Δεύτερου Βιβλίου του Ποινικού Κώδικα ή

β) σε οποιαδήποτε ποινή για εγκλήματα του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα που επισείουν την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή

γ) σε ισόβια κάθειρξη για κάθε άλλο αδίκημα.

Η παρούσα παράγραφος ισχύει για τη χρονική διάρκεια της επιβληθείσας ποινής. Το χρονικό διάστημα αποστέρησης του δικαιώματος κατοχής των θέσεων του πρώτου εδαφίου υπολογίζεται από την επομένη της ημέρας της οριστικής καταδικαστικής απόφασης. Η έκτιση ή μη της ποινής ή η παραγραφή αυτής δεν ασκεί επιρροή στον υπολογισμό του ανωτέρω χρονικού διαστήματος.».

Άρθρο 4

Απαγόρευση ιδιωτικής χρηματοδότησης κομμάτων με πρόσωπα καταδικασθέντα σε επιτελική θέση – Προσθήκη παρ. 9 στο άρθρο 7 ν. 3023/2002

Στο άρθρο 7 του ν. 3023/2002 (Α' 146) προστίθεται παρ. 9 ως εξής:

«9. Απαγορεύεται οποιαδήποτε ιδιωτική χρηματοδότηση του παρόντος άρθρου, πλην των τακτικών εισφορών μελών, σε πολιτικά κόμματα ή συνασπισμούς κομμάτων των οποίων ο

πρόεδρος, ο γενικός γραμματέας, μέλος διοικούσας επιτροπής ή ο νόμιμος εκπρόσωπος έχει καταδικασθεί:

α) σε κάθειρξη για τα αδικήματα των κεφαλαίων 1-6 του Δεύτερου Βιβλίου του Ποινικού Κώδικα ή

β) σε οποιαδήποτε ποινή για εγκλήματα του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα που επισείουν την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή

γ) σε ισόβια κάθειρξη για κάθε άλλο αδίκημα.

Η παρούσα παράγραφος ισχύει για τη χρονική διάρκεια της επιβληθείσας ποινής. Το χρονικό διάστημα απαγόρευσης της ιδιωτικής χρηματοδότησης υπολογίζεται από την επομένη της ημέρας της οριστικής καταδικαστικής απόφασης. Η έκτιση ή μη της ποινής ή η παραγραφή αυτής δεν ασκεί επιρροή στον υπολογισμό του ανωτέρω χρονικού διαστήματος..».

Άρθρο 5

Αποκλεισμός κομμάτων με πρόσωπα καταδικασθέντα σε επιτελική θέση από ραδιοτηλεοπτική προβολή κατά την προεκλογική περίοδο και από χώρους υπαίθριας προβολής πολιτικών μηνυμάτων – Προσθήκη άρθρου 10^Α στον ν. 3023/2002

Στον ν. 3023/2002 (Α' 146) προστίθεται άρθρο 10 Α ως εξής:

«Άρθρο 10^Α

Αποκλεισμός κομμάτων με πρόσωπα καταδικασθέντα σε επιτελική θέση από ραδιοτηλεοπτική προβολή κατά την προεκλογική περίοδο και από χώρους υπαίθριας προβολής πολιτικών μηνυμάτων

Εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής των άρθρων 9 και 10 πολιτικά κόμματα ή συνασπισμοί κομμάτων των οποίων ο πρόεδρος, ο γενικός γραμματέας, μέλος διοικούσας επιτροπής ή ο νόμιμος εκπρόσωπος έχει καταδικασθεί:

α) σε κάθειρξη για τα αδικήματα των κεφαλαίων 1-6 του Δεύτερου Βιβλίου του Ποινικού Κώδικα ή

β) σε οποιαδήποτε ποινή για εγκλήματα του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα που επισείουν την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή

γ) σε ισόβια κάθειρξη για κάθε άλλο αδίκημα.».

Το παρόν άρθρο ισχύει για τη χρονική διάρκεια της επιβληθείσας ποινής. Το χρονικό διάστημα εφαρμογής του υπολογίζεται από την επομένη της ημέρας της οριστικής καταδικαστικής απόφασης. Η έκτιση ή μη της ποινής ή η παραγραφή αυτής δεν ασκεί επιρροή στον υπολογισμό του ανωτέρω χρονικού διαστήματος.».

Αθήνα, 28.5.2021

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ
28.05.2021 20:22

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΒΟΡΙΔΗΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΒΟΡΙΔΗΣ
28.05.2021 20:26

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΒΟΡΙΔΗΣ

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΡΑ ΤΩ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΩ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΛΙΒΑΝΙΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΛΙΒΑΝΙΟΣ
28.05.2021 19:51

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΛΙΒΑΝΙΟΣ

Αριθμ. | Φακ. 909
Ειδ. 90
Κατατέθηκε σήμερα στις 28.5.2021 και ώρα 22:10
α Καταθέσας ο Δ/ντής Νομ. Έργων
α. α.
Κων. Τσιάρας
Μ. Βορίδης
Θ. Λιβάνιος

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΡΥΘΜΙΣΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ

**ΠΡΟΣΘΗΚΗ – ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΜΕ ΤΙΤΛΟ «ΕΚΛΟΓΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΑΡΧΩΝ»**

Επισπεύδον Υπουργείο: Υπουργείο Εσωτερικών

Επιλέξατε από τον παρακάτω κατάλογο τον τομέα ή τους τομείς νομοθέτησης στους οποίους αφορούν οι βασικές διατάξεις της αξιολογούμενης ρύθμισης:

ΤΟΜΕΙΣ ΝΟΜΟΘΕΤΗΣΗΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ¹	(X)
ΕΘΝΙΚΗ ΑΜΥΝΑ – ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ²	
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ / ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ / ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ³	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ⁴	
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ – ΔΗΜΟΣΙΑ ΤΑΞΗ – ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ⁵	X
ΑΝΑΠΤΥΞΗ – ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ⁶	

¹ Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Παιδείας & Θρησκευμάτων και Υπουργείου Πολιτισμού & Αθλητισμού.

² Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και Υπουργείου Εξωτερικών.

³ Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Οικονομικών.

⁴ Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και Υπουργείου Υγείας.

⁵ Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Εσωτερικών, Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και Υπουργείου Δικαιοσύνης.

⁶ Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Ανάπτυξης & Επενδύσεων, Υπουργείου Περιβάλλοντος & Ενέργειας, Υπουργείου Υποδομών & Μεταφορών, Υπουργείου Ναυτιλίας & Νησιωτικής Πολιτικής, Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και Υπουργείου Τουρισμού.

A. Αιτιολογική έκθεση

Η «ταυτότητα» της αξιολογούμενης ρύθμισης	
1.	Ποιο ζήτημα αντιμετωπίζει η αξιολογούμενη ρύθμιση; Με την παρούσα ρύθμιση επέρχονται τροποποιήσεις στο π.δ. 26/2012 (Α' 57), στο βασικό νομοθέτημα για την οργάνωση και άσκηση του εκλογικού δικαιώματος, καθώς και στον ν. 3023/2002 (Α' 146) που αφορά στη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων από το κράτος, τα έσοδα, τις δαπάνες, την προβολή, τη δημοσιότητα και τον έλεγχο των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και των υποψήφιων βουλευτών. Ειδικότερα, η νομοθεσία για την εκλογή βουλευτών, ήτοι το π.δ. 26/2012 (Α' 57), αποτελεί ένα από τα μακροβιότερα νομοθετήματα της ελληνικής έννομης τάξης. Με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις, τίθεται το πλαίσιο με το οποίο προβλέπεται η στέρηση του δικαιώματος του εκλέγειν, λόγω αμετάκλητης καταδίκης σε κάθειρξη για τα αδικήματα των κεφαλαίων 1-6 του Δεύτερου Βιβλίου του Ποινικού Κώδικα ή σε οποιαδήποτε ποινή για εγκλήματα του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα που επισείουν την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή τέλος σε ισόβια κάθειρξη για κάθε άλλο αδίκημα. Επιπλέον, προσδιορίζεται η χρονική διάρκεια αποστέρησης του εκλογικού δικαιώματος και θεσμοθετείται η υποχρέωση των εισαγγελικών αρχών να ενημερώνουν τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών για τις αμετάκλητες καταδίκες των εκλογέων, προκειμένου να διαγραφούν από τους εκλογικούς καταλόγους για το χρονικό διάστημα της επιβληθείσας ποινής. Είναι προφανές ότι τα ανωτέρω ισχύουν αποκλειστικά και μόνο στην περίπτωση καταδίκης, υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις, σε κάθειρξη, όπως αυτή προσδιορίζεται σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις της ποινικής νομοθεσίας. Σε συστηματική σχέση με τα ανωτέρω, τίθενται οι προϋποθέσεις για την κατάρτιση συνδυασμών πολιτικών κομμάτων ή συνασπισμών αυτών όπως επίσης για την κατοχή επιτελικής θέσης σε πολιτικό κόμμα, ήτοι των θέσεων προέδρου, γενικού γραμματέα, μέλους διοικούσας επιτροπής ή νομίμου εκπροσώπου, δυνατότητες από τις οποίες αποκλείονται πρόσωπα καταδικασθέντα για τα περιοριστικώς απαριθμούμενα αδικήματα. Περαιτέρω, με την τροποποίηση του ν. 3023/2002, που είναι ο εκτελεστικός νόμος του άρθρου 29 παρ. 2 του Συντάγματος για τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων, προβλέπεται η απαγόρευση της ιδιωτικής χρηματοδότησης πολιτικών κομμάτων ή συνδυασμών κομμάτων με πρόσωπα καταδικασθέντα για τα παραπάνω αδικήματα σε επιτελική θέση, ενώ τα ίδια πολιτικά κόμματα αποκλείονται από τη ραδιοτηλεοπτική προβολή κατά την προεκλογική περίοδο και από χώρους υπαίθριας προβολής πολιτικών μηνυμάτων. Σημειώνεται ότι οι ανωτέρω περιορισμοί, σε εναρμόνιση με τη συνταγματική αρχή της αναλογικότητας, εφαρμόζονται αποκλειστικά στην περίπτωση που πρόσωπα καταδικασθέντα για συγκεκριμένα αδικήματα ιδιαίτερης ποινικής απαξίας κατέχουν μια από τις περιοριστικώς απαριθμούμενες επιτελικές θέσεις σε πολιτικά κόμματα. Σύμφωνα και με την ΟΛΣΤΕ 518/2015 (σκ. 9), «η ενδεχόμενη εμπλοκή μελών της ηγεσίας πολιτικού κόμματος, τα οποία, δεδομένης της φύσεως αυτού ως νομικού προσώπου ... προδήλως καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τη δράση του, [...] σε εγκληματικές ενέργειες [εν προκειμένω, των άρθρων 187 και 187 του Ποινικού Κώδικα], αποτελεί, εν όψει της φύσεως

των αδικημάτων και της συνάρτησής τους προς την ομαλή λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος, σοβαρό λόγο» που δικαιολογεί τον περιορισμό συνταγματικών δικαιωμάτων (ακόμη και όταν, όπως στην ανωτέρω περίπτωση, δεν υφίσταται καν ακόμη καταδικαστική απόφαση).

2. Γιατί αποτελεί πρόβλημα;

Δεν υφίσταται επαρκές νομοθετικό πλαίσιο για τη ρύθμιση, εντός του συνταγματικού πλαισίου, της δραστηριότητας πολιτικών κομμάτων σε επιτελικές θέσεις των οποίων (αυτές του Προέδρου ή γενικού γραμματέα, μέλους της διοικούσας επιτροπής, νομίμου εκπροσώπου) βρίσκονται πρόσωπα που έχουν καταδικασθεί για εγκλήματα ιδιαίτερης ποινικής απαξίας. Αναφορικά με την προτεινόμενη διάταξη του άρθρου 1 σημειώνεται η ρητή συνταγματική πρόβλεψη της παρ. 3 του άρθρου 51 του Συντάγματος που προβλέπει τη δυνατότητα του κοινού νομοθέτη να περιορίσει το εκλογικό δικαίωμα «ως συνέπεια αμετάκλητης ποινικής καταδίκης για ορισμένα εγκλήματα».

Σημειώνεται σχετικώς ότι η «ανάγκη αντιμετώπισης ενός σοβαρού δημοσίου προβλήματος, και μάλιστα όχι αποκλειστικά ελληνικού, του φαινομένου δηλ. της ανάπτυξης εγκληματικής δραστηριότητας εκ μέρους πολιτικών κομμάτων στα πλαίσια της λειτουργίας αυτών» έχει αναγνωρισθεί και από την Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣΤΕ 518/2015, σκ. 7).

3. Ποιους φορείς ή πληθυσμιακές ομάδες αφορά;

Η αξιολογούμενη ρύθμιση αφορά στα πολιτικά κόμματα κατά κύριο λόγο και στο εκλογικό σώμα εν γένει, μέσω του οποίου εκφράζεται η λαϊκή κυριαρχία.

Η αναγκαιότητα της αξιολογούμενης ρύθμισης

4. Το εν λόγω ζήτημα έχει αντιμετωπιστεί με νομοθετική ρύθμιση στο παρελθόν;
ΝΑΙ ΟΧΙ

Εάν ΝΑΙ, ποιο είναι το ισχύον νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει το ζήτημα;

Πρόκειται για το π.δ. 26/2012 (Α' 57) καθώς επίσης και τον ν. 3023/2002 (Α' 146).

5.	Γιατί δεν είναι δυνατό να αντιμετωπιστεί στο πλαίσιο της υφιστάμενης νομοθεσίας	
	i) με αλλαγή προεδρικού διατάγματος, υπουργικής απόφασης ή άλλης κανονιστικής πράξης;	Οι κανόνες δικαίου που αντικαθίστανται στο ν. 3023/2002 (Α' 146) είναι διατάξεις τυπικού νόμου και συνεπώς δεν μπορούν να αντικατασταθούν με προεδρικό διάταγμα, υπουργική απόφαση ή άλλη κανονιστική πράξη, ούτε υφίσταται πρόσφορη εξουσιοδοτική διάταξη.
	ii) με αλλαγή διοικητικής πρακτικής συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας νέας ερμηνευτικής προσέγγισης της υφιστάμενης νομοθεσίας;	Οι στόχοι που επιδιώκονται με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν είναι δυνατόν να επιτευχθούν με αλλαγή διοικητικής πρακτικής, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας νέας ερμηνευτικής προσέγγισης της υφιστάμενης νομοθεσίας.
	iii) με διάθεση περισσότερων ανθρώπινων και υλικών πόρων;	Το αντικείμενο της ρύθμισης δεν σχετίζεται με τη διάθεση ανθρώπινων και υλικών πόρων.

Συναφείς πρακτικές	
6.	Έχετε λάβει υπόψη συναφείς πρακτικές; ΝΑΙ ☒ ΟΧΙ ☐ Εάν ΝΑΙ, αναφέρατε συγκεκριμένα:
i) σε άλλη/ες χώρα/ες της Ε.Ε. ή του ΟΟΣΑ:	Έχουν μελετηθεί οι πρακτικές που ακολουθούνται σε διάφορες χώρες ανά την υφήλιο, εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εκτός αυτής.
ii) σε όργανα της Ε.Ε.:	

iii) σε διεθνείς οργανισμούς:	

Στόχοι αξιολογούμενης ρύθμισης	
7.	Σημειώστε ποιοι από τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών επιδιώκονται με την αξιολογούμενη ρύθμιση ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☒ ☐
8.	Ποιοι είναι οι στόχοι της αξιολογούμενης ρύθμισης; i) βραχυπρόθεσμοι: Βραχυπρόθεσμα, περιορίζεται, εντός του συνταγματικού πλαισίου, η συμμετοχή στην πολιτική ζωή προσώπων που έχουν καταδικασθεί για ιδιαίτερα σοβαρά αδικήματα. ii) μακροπρόθεσμοι: Μεσοπρόθεσμα, επέρχεται ενδυνάμωση της αξιοπιστίας και της διαφάνειας των πολιτικών κομμάτων και επιτυγχάνεται χρηστή

	διαχείριση και έλεγχος εσόδων και δαπανών των κομμάτων. Μακροπρόθεσμα, η ανόθευτη και ελεύθερη εκδήλωση της λαϊκής βούλησης, ως έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας, αλλά και η αποτροπή των υποψηφίων κομμάτων να χρησιμοποιούν τα κόμματα ως μανδύα συγκάλυψης παράνομων δραστηριοτήτων τους, κατά τρόπο πάντως που αφορά συγκεκριμένα στην κατοχή κορυφαίων επιτελικών θέσεων από πρόσωπα που έχουν καταδικασθεί για πράξεις ιδιαίτερης ποινικής απαξίας.

Κατ' άρθρο ανάλυση αξιολογούμενης ρύθμισης	
14.	Σύνοψη στόχων κάθε άρθρου
Άρθρο	Στόχος
1	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση, προστίθενται προϋποθέσεις στέρησης του δικαιώματος του εκλέγειν, οι οποίες αφορούν στην αμετάκλητη καταδίκη σε κάθειρξη για τα αδικήματα των κεφαλαίων 1-6 του Δεύτερου Βιβλίου του Ποινικού Κώδικα ή σε οποιαδήποτε ποινή για εγκλήματα του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα (ΣΠΚ) που επισείουν την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή σε ισόβια κάθειρξη για κάθε άλλο αδίκημα, για τη χρονική διάρκεια της επιβληθείσας ποινής. Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου, για όσο χρόνο επέρχεται στέρηση του δικαιώματος του εκλέγειν, λόγω αμετάκλητης καταδικαστικής απόφασης, οι υποψήφιοι διαγράφονται από τους εκλογικούς καταλόγους που τηρούνται από τη Διεύθυνση εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών κατόπιν ενημέρωσής της από την αρμόδια εισαγγελική αρχή. Η διάταξη αυτή οριοθετεί –κατ' εφαρμογή της συνταγματικής πρόβλεψης της παρ. 3 του άρθρου 51- το πλαίσιο προϋποθέσεων στέρησης του δικαιώματος του εκλέγειν, προστατεύοντας ταυτόχρονα τα δημοκρατικά και δικαιοκρατικά θεμέλια του πολιτεύματος.
2	Με την προτεινόμενη ρύθμιση, συμπληρώνεται στο ίδιο πνεύμα με το άρθρο 1, το πλέγμα προϋποθέσεων κατάρτισης συνδυασμών για τα πολιτικά κόμματα. Ως αρνητική προϋπόθεση κατάρτισης συνδυασμού τίθεται, για τη χρονική διάρκεια της επιβληθείσας ποινής, η καταδίκη προσώπων που εντάσσονται σε έναν ιδιαιτέρως στενό κύκλο επιτελικών στελεχών του πολιτικού κόμματος (πρόεδρος ή γενικός γραμματέας, μέλη της διοικούσας επιτροπής, νόμιμος εκπρόσωπος).
3	Στο άρθρο 29 του ν. 3023/2002 (Α' 146) περί διαδικασίας ίδρυσης πολιτικών κομμάτων, προστίθεται παράγραφος 8, σύμφωνα με την οποία δεν επιτρέπεται η κατοχή θέσης προέδρου, γενικού γραμματέα, μέλους διοικούσας επιτροπής ή νομίμου εκπροσώπου σε πολιτικό κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων από πρόσωπο που έχει καταδικασθεί σε κάθειρξη για τα αδικήματα των κεφαλαίων 1-6 του Δεύτερου Βιβλίου του Ποινικού Κώδικα ή σε οποιαδήποτε ποινή για εγκλήματα του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα που επισείουν την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή σε ισόβια κάθειρξη για κάθε άλλο αδίκημα, για τη χρονική διάρκεια της επιβληθείσας ποινής. Σε αρμονία και προς την πρόβλεψη του άρθρου 2, και σύμφωνα με τη συνταγματική κατοχύρωση του δικαιώματος ίδρυσης και συμμετοχής σε πολιτικό κόμμα, αυτό περιορίζεται μόνο κατά το μέρος κατοχής σε αυτό επιτελικής θέσης από πρόσωπα καταδικασθέντα για συγκεκριμένα ποινικά αδικήματα. Αυτονοήτως, τα πρόσωπα αυτά διατηρούν κάθε δικαίωμα κομματικής δραστηριοποίησης, πλην της ανάληψης συγκεκριμένων περιοριστικώς απαριθμούμενων ιδιοτήτων.

4	Με την προτεινόμενη διάταξη προβλέπεται, ως στοιχειώδες μέτρο προστασίας της χώρας και της δημοκρατίας, η απαγόρευση ιδιωτικής χρηματοδότησης και οικονομικής ενίσχυσης πολιτικών κομμάτων ή συνασπισμών κομμάτων, όταν ηγετικά στελέχη αυτών έχουν καταδικασθεί σε κάθειρξη για τα αδικήματα των κεφαλαίων 1-6 του Δεύτερου Βιβλίου του Ποινικού Κώδικα ή σε οποιαδήποτε ποινή για εγκλήματα του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα που επισείουν την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή σε ισόβια κάθειρξη για κάθε άλλο αδίκημα για τη χρονική διάρκεια της επιβληθείσας ποινής. Το βαρυνόμενο με την αναστολή ή και στέρηση χρηματοδότησης κόμμα δεν λαμβάνει ούτως ή άλλως για ορισμένο διάστημα κρατική χρηματοδότηση, περιορισμός που έχει κριθεί συνταγματικά θεμιτός (βλ. Ολομ. ΣτΕ 518/2015). Η διάταξη αυτή ευθυγραμμίζεται με τις λοιπές διατάξεις του ν. 3023/2002 (Α' 146). Ο ν. 3023/2002, όπως και η συνταγματική διάταξη την οποία εξειδικεύει, αποσκοπεί στην κατοχύρωση της διαφάνειας της χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων, ως φορέων μέσω των οποίων πραγματώνεται η κοινοβουλευτική δημοκρατία. Όταν όμως υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις ότι, υπό το μανδύα ενός πολιτικού κόμματος, τελούνται από ηγετικά στελέχη του σοβαρές εγκληματικές δραστηριότητες, ανακύπτει ανάγκη αποτροπής του ενδεχομένου άμεσης ή έμμεσης κατάχρησης της χρηματοδότησης και οικονομικής ενίσχυσης για την στήριξη των ως άνω εγκληματικών δραστηριοτήτων. Την ανάγκη αυτή υπηρετεί η παρούσα διάταξη. Σημειώνεται ότι οι τακτικές εισφορές μελών ρητώς εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της διάταξης και επιτρέπονται ακόμη και στην περίπτωση κατοχής των συγκεκριμένων επιτελικών θέσεων από πρόσωπα καταδικασθέντα για τα συγκεκριμένα αδικήματα.
5	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση, προστίθεται άρθρο 10Α στο ν. 3023/2002 (Α' 146), σύμφωνα με το οποίο αποκλείεται η ραδιοτηλεοπτική προβολή κομμάτων κατά την προεκλογική περίοδο καθώς επίσης και η διάθεση χώρων υπαίθριας προβολής πολιτικών μηνυμάτων σε κόμματα των οποίων ο πρόεδρος, ο γενικός γραμματέας, μέλος της διοικούσας επιτροπής ή ακόμα και νόμιμος εκπρόσωπος έχουν καταδικασθεί σε κάθειρξη για τα αδικήματα των κεφαλαίων 1-6 του Δεύτερου Βιβλίου του Ποινικού Κώδικα ή σε οποιαδήποτε ποινή για εγκλήματα του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα που επισείουν την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή τέλος σε ισόβια κάθειρξη για κάθε άλλο αδίκημα, για τη χρονική διάρκεια της επιβληθείσας ποινής. Ο περιορισμός αυτός συνάδει με την αρχή της αναλογικότητας και της ισότητας επί της δημόσιας προβολής των κομμάτων, καθώς εδράζεται σε απολύτως αντικειμενικά κριτήρια. Εφαρμόζεται δε και εν προκειμένω μόνο στην περίπτωση κατοχής συγκεκριμένων επιτελικών θέσεων των πολιτικών κομμάτων από πρόσωπα καταδικασθέντα για συγκεκριμένα αδικήματα.

Δ. Έκθεση γενικών συνεπειών

18.	Οφέλη αξιολογούμενης ρύθμισης

			ΘΕΣΜΟΙ, ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ	ΑΓΟΡΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	ΦΥΣΙΚΟ, ΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΟΦΕΛΗ ΡΥΘΜΙΣΗΣ	ΑΜΕΣΑ	Αύξηση εσόδων					
		Μείωση δαπανών					
		Εξοικονόμηση χρόνου					
		Μεγαλύτερη αποδοτικότητα / αποτελεσματικότητα					
		Άλλο					
	ΕΜΜΕΣΑ	Βελτίωση παρεχόμενων υπηρεσιών					
		Δίκαιη μεταχείριση πολιτών					
		Αυξημένη αξιοπιστία / διαφάνεια θεσμών					
		Βελτιωμένη διαχείριση κινδύνων					
		Άλλο					

Σχολιασμός / ποιοτική αποτίμηση:

19.	Κόστος αξιολογούμενης ρύθμισης

			ΘΕΣΜΟΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ	ΑΓΟΡΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	ΦΥΣΙΚΟ, ΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΟΣΤΟΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ	ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ	Σχεδιασμός / προετοιμασία					
		Υποδομή / εξοπλισμός					
		Προσλήψεις / κινητικότητα					
		Ενημέρωση εκπαίδευση εμπλεκόμενων					
		Άλλο					
	ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ & ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ	Στήριξη και λειτουργία διαχείρισης					
		Διαχείριση αλλαγών κατά την εκτέλεση					
		Κόστος συμμετοχής στη νέα ρύθμιση					
		Άλλο					

Σχολιασμός / ποιοτική αποτίμηση:

20.	Κίνδυνοι αξιολογούμενης ρύθμισης

			ΘΕΣΜΟΙ, ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ	ΑΓΟΡΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	ΦΥΣΙΚΟ, ΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΡΥΘΜΙΣΗΣ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	Αναγνώριση / εντοπισμός κινδύνου					
		Διαπίστωση συνεπειών κινδύνων στους στόχους					
		Σχεδιασμός αποτροπής / αντιστάθμισης κινδύνων					
		Άλλο					
	ΜΕΙΩΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	Πιλοτική εφαρμογή					
		Ανάδειξη καλών πρακτικών κατά την υλοποίηση της ρύθμισης					
		Συνεχής αξιολόγηση διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων					
		Άλλο					

Σχολιασμός / ποιοτική αποτίμηση:

Δεν εντοπίζονται κίνδυνοι από την αξιολογούμενη ρύθμιση.

Στ. Έκθεση νομιμότητας

24.	Συναφείς συνταγματικές διατάξεις	
	Άρθρα 5, 29, 51, 55 του Συντάγματος	
25.	Ενωσιακό δίκαιο	
☒	Πρωτογενές ενωσιακό δίκαιο (συμπεριλαμβανομένου του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων)	Άρθρο 14 παρ. 3 της ΣΕΕ Άρθρο 223 παρ. 1 εδ. α' και β' της ΣΛΕΕ Άρθρα 39 και 40 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

☒	Κανονισμός	Κανονισμός (ΕΕ, ΕΥΡΑΤΟΜ) αριθ. 1141/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2014 σχετικά με το καθεστώς και τη χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και των ευρωπαϊκών πολιτικών
☐	Οδηγία	
☐	Απόφαση	
26.	Συναφείς διατάξεις διεθνών συνθηκών ή συμφωνιών	
☒	Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	Άρθρο 3 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ
☒	Διεθνείς συμβάσεις	Άρθρο 21 παρ. 1 και 3 της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου Άρθρο 5 παρ. 1 περ. β' του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (Άρθρο 5 περ. γ' της Σύμβασης για την κατάργηση κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων

27.	Συναφής νομολογία των ανωτάτων και άλλων εθνικών δικαστηρίων, καθώς και αποφάσεις των Ανεξάρτητων Αρχών	
	<i>Στοιχεία & βασικό περιεχόμενο απόφασης</i>	
☒	Ανώτατο ή άλλο εθνικό δικαστήριο (αναφέρατε)	Απόφαση Ολομέλειας ΣΤΕ υπ' αρ. 518/2015 Απόφαση Τμήματος Γ' ΣΤΕ υπ' αρ. 3376/2013
☐	Ανεξάρτητη Αρχή (αναφέρατε)	
28.	Συναφής ευρωπαϊκή και διεθνής νομολογία	
	<i>Στοιχεία & βασικό περιεχόμενο απόφασης</i>	

☐	Νομολογία Δικαστηρίου Ε.Ε.	
☒	Νομολογία Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	Για μια σύνοψη σχετικής νομολογίας, βλ. https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Political_parties_ENG.pdf . Βλ., π.χ., <i>Exteberria and Others v. Spain</i> , 30.6.2019 (no. 35579/03, 35613/03, 35626/03, 35634/03), <i>Herritarren Zerrenda v. Spain</i> , 30.6.2019 (no. 43518/04).
☐	Άλλα ευρωπαϊκά ή διεθνή δικαστήρια ή διαιτητικά όργανα	

Ζ. Πίνακας τροποποιούμενων ή καταργούμενων διατάξεων

29.	Τροποποίηση – αντικατάσταση – συμπλήρωση διατάξεων	
	Διατάξεις αξιολογούμενης ρύθμισης	Υφιστάμενες διατάξεις
	Άρθρο 1 Στέρηση δικαιώματος εκλέγειν – Αντικατάσταση άρθρου 5 π.δ. 26/2012 Το άρθρο 5 του π.δ. 26/2012 (Α' 57) αντικαθίσταται ως εξής: «1. Στερούνται του δικαιώματος του εκλέγειν: α) Όσοι βρίσκονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, σε πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση και για όσο χρόνο διαρκεί αυτή. β) Όσοι καταδικάζονται αμετάκλητα: βα) σε κάθειρξη για τα αδικήματα των κεφαλαίων 1-6 του Δεύτερου Βιβλίου του Ποινικού Κώδικα ή ββ) σε οποιαδήποτε ποινή για εγκλήματα του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα που επισείουν την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή βγ) σε ισόβια κάθειρξη για κάθε άλλο αδίκημα. Η αποστέρηση του δικαιώματος του εκλέγειν σύμφωνα με την παρούσα περίπτωση ισχύει για τη χρονική διάρκεια της επιβληθείσας ποινής. Το χρονικό διάστημα αποστέρησης του δικαιώματος του εκλέγειν υπολογίζεται από την επομένη της ημέρας κατά την οποία η καταδικαστική απόφαση καθίσταται αμετάκλητη. Η έκτιση ή μη της ποινής ή η παραγραφή αυτής δεν ασκεί επιρροή στον υπολογισμό του ανωτέρω χρονικού διαστήματος.	Άρθρο 5 (Άρθρο 5 Π.Δ. 96/2007) Στέρηση του δικαιώματος α) Όσοι βρίσκονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, σε πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση. β) Όσοι στερήθηκαν το δικαίωμα αυτό, λόγω αμετάκλητης ποινικής καταδίκης, σε κάποιο από τα εγκλήματα που ορίζονται από τον ποινικό και στρατιωτικό ποινικό κώδικα, για όσο χρόνο διαρκεί αυτή η στέρηση.

2. Οι αρμόδιες εισαγγελικές αρχές ενημερώνουν αμελλητί τη Διεύθυνση Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών για τις αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις της περ. β) της παρ. 1, προκειμένου να διαγραφούν από τον εκλογικό κατάλογο όσοι στερούνται του δικαιώματος του εκλέγειν και για τον χρόνο της αποστέρησης αυτής..».	
Άρθρο 2 Δικαίωμα κατάρτισης συνδυασμών – Τροποποίηση άρθρου 32 π.δ. 26/2012 Στην παρ. 1 του άρθρου 32 του π.δ. 26/2012 (Α' 57) προστίθενται δεύτερο, τρίτο και τέταρτο εδάφιο και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής: «1. Στις βουλευτικές εκλογές λαμβάνουν μέρος είτε συνδυασμοί υποψηφίων ενός μόνο κόμματος, είτε συνδυασμοί συνασπισμού περισσότερων του ενός συνεργαζόμενων κομμάτων είτε συνασπισμοί ανεξάρτητων υποψηφίων είτε μεμονωμένοι υποψήφιοι. Δικαίωμα κατάρτισης συνδυασμού ενός ή περισσότερων πολιτικών κομμάτων έχουν όσα πολιτικά κόμματα: α) ιδρύθηκαν νόμιμα, και β) ο πρόεδρος ο γενικός γραμματέας, τα μέλη της διοικούσας επιτροπής και ο νόμιμος εκπρόσωπος δεν έχουν καταδικασθεί: βα) σε κάθειρξη για τα αδικήματα των κεφαλαίων 1-6 του Δεύτερου Βιβλίου του Ποινικού Κώδικα ή ββ) σε οποιαδήποτε ποινή για εγκλήματα του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα που επισείουν την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή βγ) σε ισόβια κάθειρξη για κάθε άλλο αδίκημα. Η αποστέρηση του δικαιώματος κατάρτισης συνδυασμών σύμφωνα με την παρούσα περίπτωση ισχύει για τη χρονική διάρκεια της επιβληθείσας ποινής. Το χρονικό διάστημα αποστέρησης του δικαιώματος κατάρτισης συνδυασμών υπολογίζεται από την επομένη της ημέρας της καταδικαστικής απόφασης. Η έκτιση ή μη της ποινής ή η παραγραφή αυτής δεν ασκεί επιρροή στον υπολογισμό του ανωτέρω χρονικού διαστήματος.».	«Άρθρο 32 Δικαίωμα κατάρτισης συνδυασμών 1. Στις βουλευτικές εκλογές λαμβάνουν μέρος είτε συνδυασμοί υποψηφίων ενός μόνο κόμματος, είτε συνδυασμοί συνασπισμού περισσότερων του ενός συνεργαζόμενων κομμάτων είτε συνασπισμοί ανεξάρτητων υποψηφίων είτε μεμονωμένοι υποψήφιοι.
Άρθρο 3 Ασυμβίβαστο καταδικασθέντος να κατέχει επιτελική θέση σε πολιτικό κόμμα Στο άρθρο 29 του ν. 3023/2002 (Α' 146) προστίθεται παρ. 8 ως εξής:	Άρθρο 29 Ίδρυση, νομική προσωπικότητα και άρση των διαφωνιών για τη χρήση ονόματος και εμβλήματος πολιτικού κόμματος

«8. Δεν επιτρέπεται να έχει θέση προέδρου, γενικού γραμματέα, μέλους διοικούσας επιτροπής ή νομίμου εκπροσώπου σε πολιτικό κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων πρόσωπο που έχει καταδικασθεί: α) σε κάθειρξη για τα αδικήματα των κεφαλαίων 1-6 του Δεύτερου Βιβλίου του Ποινικού Κώδικα ή β) σε οποιαδήποτε ποινή για εγκλήματα του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα που επισείουν την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή γ) σε ισόβια κάθειρξη για κάθε άλλο αδίκημα. Η παρούσα παράγραφος ισχύει για τη χρονική διάρκεια της επιβληθείσας ποινής. Το χρονικό διάστημα αποστέρησης του δικαιώματος κατοχής των θέσεων του πρώτου εδαφίου υπολογίζεται από την επομένη της ημέρας της καταδικαστικής απόφασης. Η έκτιση ή μη της ποινής ή η παραγραφή αυτής δεν ασκεί επιρροή στον υπολογισμό του ανωτέρω χρονικού διαστήματος.»	1. Το πολιτικό κόμμα πριν αναλάβει δραστηριότητα καταθέτει ιδρυτική δήλωση στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου. Τη δήλωση καταθέτει ο Πρόεδρος ή η Διοικούσα Επιτροπή του και σε αυτή αναφέρεται ότι η οργάνωση και η δράση του εξυπηρετεί την ελεύθερη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος. 2. Στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου γνωστοποιούνται επίσης το όνομα, το έμβλημα και η έδρα του πολιτικού κόμματος και υποβάλλονται το καταστατικό ή η ιδρυτική του διακήρυξη, που υπογράφονται από διακόσιους, τουλάχιστον, πολίτες με δικαίωμα ψήφου. 3. Η χρήση των συμβόλων του άρθρου 37 παρ. 5 του Π.Δ. 55/1999 (ΦΕΚ 58 Α), ως ονόματος και εμβλήματος πολιτικού κόμματος, απαγορεύεται 4. Το πολιτικό κόμμα με τη γνωστοποίηση του ονόματος και του εμβλήματος έχει το αποκλειστικό δικαίωμα της χρήσης τους. 5. Οι διαφωνίες για το δικαιούχο του ονόματος και του εμβλήματος, καθώς επίσης την ιδιότητα του Προέδρου ή του μέλους της Διοικούσας Επιτροπής πολιτικού κόμματος επιλύονται σύμφωνα με τους ορισμούς της παραγράφου 7 του παρόντος. 6. Το πολιτικό κόμμα αποκτά με την ίδρυσή του νομική προσωπικότητα για την εκπλήρωση της συνταγματικής αποστολής του. 7. Το άρθρο 38 του Π.Δ. 55/1999 αντικαθίσταται ως εξής: Σε περίπτωση διαφωνίας για τη χρήση του ονόματος και του εμβλήματος πολιτικού κόμματος, όπως περιέχονται στην εκλογική του δήλωση, αποφασίζει το Α` Τμήμα του Αρείου Πάγου. Με την απόφαση αναγνωρίζεται ως δικαιούχος του ονόματος και του εμβλήματος το πολιτικό κόμμα, το οποίο τα είχε γνωστοποιήσει με την κατάθεση της ιδρυτικής του δήλωσης και, κατά την κοινή αντίληψη, τα χρησιμοποιούσε. Το Α` Τμήμα του Αρείου Πάγου αποφασίζει επίσης για διαφορές ως προς την ιδιότητα του Προέδρου ή μέλους της Διοικούσας Επιτροπής πολιτικού κόμματος.
Άρθρο 4 Απαγόρευση ιδιωτικής χρηματοδότησης κομμάτων με πρόσωπα καταδικασθέντα σε επιτελική θέση – Προσθήκη παρ. 9 στο άρθρο 7 ν. 3023/2002 Στο άρθρο 7 του ν. 3023/2002 (Α' 146) προστίθεται παρ. 9 ως εξής:	«Άρθρο 7 Τρόποι και περιορισμοί ιδιωτικής χρηματοδότησης πολιτικών κομμάτων, συνασπισμών κομμάτων 1. Η χρηματοδότηση γίνεται με ονομαστικές καταθέσεις στους τραπεζικούς λογαριασμούς των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 5 αντίστοιχα. Η χρηματοδότηση μπορεί να πραγματοποιηθεί και με

«9. Απαγορεύεται οποιαδήποτε ιδιωτική χρηματοδότηση του παρόντος άρθρου, πλην των τακτικών εισφορών μελών, σε πολιτικά κόμματα ή συνασπισμούς κομμάτων των οποίων ο πρόεδρος, ο γενικός γραμματέας, μέλος διοικούσας επιτροπής ή ο νόμιμος εκπρόσωπος έχει καταδικασθεί :

α) σε κάθειρξη για τα αδικήματα των κεφαλαίων 1-6 του Δεύτερου Βιβλίου του Ποινικού Κώδικα ή

β) σε οποιαδήποτε ποινή για εγκλήματα του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα που επισείουν την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή

γ) σε ισόβια κάθειρξη για κάθε άλλο αδίκημα.

Η παρούσα παράγραφος ισχύει για τη χρονική διάρκεια της επιβληθείσας ποινής. Το χρονικό διάστημα απαγόρευσης της ιδιωτικής χρηματοδότησης υπολογίζεται από την επομένη της ημέρας της καταδικαστικής απόφασης. Η έκτιση ή μη της ποινής ή η παραγραφή αυτής δεν ασκεί επιρροή στον υπολογισμό του ανωτέρω χρονικού διαστήματος.».

όποια άλλη μέθοδο επιτρέπει τη σύνδεση του προσφερόμενου ποσού με κάποιο φυσικό [ή νομικό] πρόσωπο το οποίο μπορεί να ταυτοποιηθεί.

2. Για κάθε ιδιωτική χρηματοδότηση που εισπράττεται από πολιτικό κόμμα και συνασπισμό κομμάτων ή/και νομικό πρόσωπο που λειτουργεί από αυτά ως κέντρο ερευνών και μελετών χωρίς τραπεζική κατάθεση στους τραπεζικούς λογαριασμούς των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 5 του παρόντος νόμου αντίστοιχα, εκδίδεται υποχρεωτικά απόδειξη είσπραξης, στην οποία αναγράφεται το ονοματεπώνυμο και ο αριθμός φορολογικού μητρώου ή ο αριθμός δελτίου ταυτότητας του καταθέτοντος προσώπου.

«3. Κάθε ιδιωτική χρηματοδότηση σε πολιτικό κόμμα και συνασπισμό κομμάτων που υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ διενεργείται υποχρεωτικά μόνο μέσω των τραπεζικών λογαριασμών τους οποίους τηρούν τα κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων με υποχρεωτική αναγραφή των στοιχείων της ταυτότητας του χρηματοδότη.».

«4. Η έκδοση κουπονιών, η αγορά των οποίων αποτελεί μέσο χρηματοδότησης, επιτρέπεται μόνο εφόσον αυτά είναι αριθμημένα και θεωρημένα από την Επιτροπή Ελέγχου.

«Σε αυτά είναι υποχρεωτική η αναγραφή του ονοματεπώνυμου και του αριθμού φορολογικού μητρώου ή του δελτίου της αστυνομικής ταυτότητας του αγοραστή χρηματοδότη, εφόσον το ποσό της χρηματοδότησης υπερβαίνει τα δεκαπέντε (15) ευρώ. Το ανώτατο συνολικό ποσό των κουπονιών αξίας δεκαπέντε (15) ευρώ και κάτω, τα οποία αριθμούνται και θεωρούνται από την Επιτροπή Ελέγχου και προορίζονται για την ανώνυμη χρηματοδότηση, δεν μπορεί να υπερβαίνει το τέσσερα τοις εκατό (4%) της ετήσιας τακτικής χρηματοδότησης του προηγούμενου έτους ανά κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων ετησίως, ούτε δύναται να υπερβαίνει το ποσό των εβδομήντα πέντε χιλιάδων (75.000) ευρώ ανά κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων κατ' έτος.».

Το ακριβές ποσό των κουπονιών αυτών, που αντιστοιχεί σε κάθε κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων, καθορίζεται με διαπιστωτική πράξη του Προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου, η οποία εκδίδεται το πρώτο δεκαήμερο κάθε έτους. Το ποσό αυτό, για τα κόμματα και τους συνασπισμούς κομμάτων, που δεν λαμβάνουν τακτική κρατική χρηματοδότηση, δεν μπορεί να υπερβαίνει τις είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ ετησίως. Στο τέλος κάθε έτους, η Επιτροπή Ελέγχου υποχρεούται να διασταυρώνει αν το υπόλοιπο που προκύπτει από τη διαφορά ανάμεσα στα θεωρημένα και στα διατεθέντα από το κόμμα ή το συνασπισμό κουπόνια, συμπίπτει με τον αριθμό των αδιάθετων κουπονιών που υποχρεωτικά της επιστρέφονται με ευθύνη του κόμματος ή του συνασπισμού. Με απόφαση του Προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου του παρόντος νόμου, καθορίζεται η διαδικασία επιστροφής των κουπονιών που δεν διατέθηκαν, ο τρόπος και τα όργανα βεβαίωσης της καταστροφής τους και κάθε σχετική λεπτομέρεια.»

5. Κατάθεση στους λογαριασμούς της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου επιτρέπεται μόνο εφόσον διενεργείται επώνυμα, με ευθύνη της τράπεζας ως προς τη διαπίστωση των στοιχείων ταυτότητας του καταθέτη.

«6. Απαγορεύονται η χρηματοδότηση και κάθε είδους παροχές προς τα κόμματα ή τους συνασπισμούς από:

α. Φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν την ελληνική ιθαγένεια.

β. Νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου.

γ. Οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης κάθε βαθμού.

δ. Φυσικά πρόσωπα, τα οποία είναι ιδιοκτήτες ή εκδότες ημερήσιων ή περιοδικών εντύπων πανελληνίας ή τοπικής κυκλοφορίας ή είναι ιδιοκτήτες ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών, εν γένει, σταθμών, καθώς και από συζύγους και κατιόντες αυτών.»

7.«Απαγορεύεται η χορήγηση δανείων από τις τράπεζες προς τους δικαιούχους κρατικής χρηματοδότησης της περίπτωσης β της παραγράφου 1 του άρθρου 1, εφόσον, προς εξασφάλιση των δανείων αυτών, εκχωρείται ή

ενεχυριάζεται είτε η κρατική χρηματοδότηση που αφορά σε οικονομικό έτος μεταγενέστερο του έτους χορήγησης του δανείου είτε ποσοστό της κρατικής χρηματοδότησης που υπερβαίνει το 50% της ετήσιας χρηματοδότησης του δικαιούχου.».

Τα κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων οφείλουν να ενημερώνουν εγγράφως την Επιτροπή Ελέγχου και την Τράπεζα της Ελλάδος για κάθε νέα δανειακή σύμβαση ή για κάθε τροποποίηση υφιστάμενης το αργότερο εντός δέκα (10) ημερών από την υπογραφή της. Η δανειοδότηση και η μεταβολή κάθε υφιστάμενης σύμβασης πίστωσης των πολιτικών κομμάτων ή συνασπισμών κομμάτων πραγματοποιούνται σύμφωνα με τους όρους τραπεζικής δεοντολογίας και πρακτικής, όπως καθορίζονται και ισχύουν από την Τράπεζα της Ελλάδος και υπό την προϋπόθεση της προηγούμενης έκδοσης πλήρως αιτιολογημένης απόφασης του ΔΣ του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος. Η παράλειψη της ανωτέρω υποχρέωσης ενημέρωσης επισύρει την ποινή της παρ. 10 του άρθρου 24 του ν. 3023/2002, [όπως αυτή προστέθηκε με το άρθρο 14 του ν.4304/2014]. Η Επιτροπή Ελέγχου αναρτά την έγγραφη ενημέρωση στην επίσημη ιστοσελίδα της στο διαδίκτυο σύμφωνα με την υποπερί- τωση ιδ' της παρ. 2 του άρθρου 21 του παρόντος νόμου, εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την παραλαβή της.».

[8. Κατ' εξαίρεση των διατάξεων των παραγράφων 1, 2, 3 και 4 του παρόντος άρθρου τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων δύνανται να διοργανώνουν εξορμήσεις με σκοπό την οικονομική τους ενίσχυση. Το σύνολο των εσόδων κάθε πολιτικού κόμματος και συνασπισμού κομμάτων από τη διοργάνωση των εξορμήσεων με σκοπό την οικονομική τους ενίσχυση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ κατ' έτος.»]

Η. Έκθεση εφαρμογής της ρύθμισης

31.	Συναρμοδιότητα Υπουργείων / υπηρεσιών / φορέων		
Σχετική διάταξη αξιολογούμενης ρύθμισης	Συναρμόδια Υπουργεία – Συναρμόδιες υπηρεσίες / φορείς	Αντικείμενο συναρμοδιότητας	
1	Υπουργείο Εσωτερικών Υπουργείο Δικαιοσύνης	Ενημέρωση της Διεύθυνσης Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών και διαγραφή από εκλογικούς καταλόγους για όσο χρόνο στερούνται του δικαιώματος του εκλέγειν οι υποψήφιοι	
2	Υπουργείο Δικαιοσύνης	Περιορισμοί στο δικαίωμα κατάρτισης συνδυασμών λόγω καταδίκης	
3	Υπουργείο Δικαιοσύνης	Ασυμβίβαστο λόγω καταδίκης να κατέχει επιτελική θέση σε κόμμα	
4	Υπουργείο Δικαιοσύνης	Απαγόρευση ιδιωτικής χρηματοδότησης κομμάτων λόγω καταδίκης	
5	Υφυπουργός παρά τω Πρωθυπουργώ Υπουργείο Δικαιοσύνης	Αποκλεισμός προβολής κομμάτων λόγω καταδίκης	

Αθήνα, 28.5.2021

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

KONSTANTINOS TSIARAS KONSTANTINOS TSIARAS
28.05.2021 20:23

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΒΟΡΙΔΗΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΒΟΡΙΔΗΣ
28.05.2021 20:24

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΒΟΡΙΔΗΣ

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΡΑ ΤΩ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΩ

THEODOROS LIVANIOS THEODOROS LIVANIOS
28.05.2021 19:51

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΛΙΒΑΝΙΟΣ

Αριθμ. 151 / 11 / 2021

ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΕΚΘΕΣΗ

Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους
(άρθρο 75 παρ. 2 του Συντάγματος)

Επί τροπολογίας στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών «Εκλογή Δημοτικών και Περιφερειακών Αρχών»

Α. Με την υπόψη τροπολογία, επέρχονται τροποποιήσεις στο π.δ.26/2012 (εκλογή βουλευτών) και στον ν.3023/20002 (χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων και έλεγχος δαπανών αυτών). Ειδικότερα, προβλέπονται τα ακόλουθα:

1.α. Επανακαθορίζονται οι προϋποθέσεις για τη στέρηση του δικαιώματος του εκλέγειν. Συγκεκριμένα, στερούνται του εν λόγω δικαιώματος τα πρόσωπα που έχουν καταδικασθεί αμετάκλητα:

- σε κάθειρξη για τα αδικήματα των κεφαλαίων 1 - 6 του Δεύτερου Βιβλίου του Ποινικού Κώδικα ή
- για εγκλήματα του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα που επισείουν την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή
- σε ισόβια κάθειρξη για κάθε άλλο αδίκημα.

β. Θεσπίζεται η υποχρέωση των εισαγγελικών αρχών για την ενημέρωση αμελλητί του Υπουργείου Εσωτερικών, αναφορικά με τις κατά τα ανωτέρω αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις, προκειμένου να αναμορφώνονται ανάλογα οι εκλογικοί κατάλογοι.

2.α. Παρεχεται δικαίωμα κατάρτισης συνδυασμού ενός ή περισσοτέρων πολιτικών κομμάτων, στα πολιτικά κόμματα που έχουν ιδρυθεί νόμιμα και εφόσον τα πρόσωπα που κατέχουν επιτελική θέση (πρόεδρος, γενικός γραμματέας, μέλη της διοικούσας επιτροπής και ο νόμιμος εκπρόσωπος) δεν έχουν καταδικασθεί οριστικά για τα προαναφερόμενα αδικήματα.

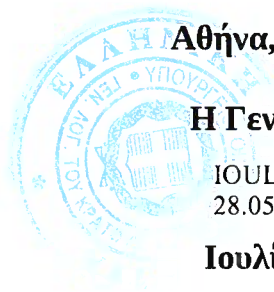
β. Καθιερώνεται ασυμβίβαστο ως προς την κατοχή επιτελικής θέσης σε πολιτικό κόμμα, για τα πρόσωπα που έχουν καταδικασθεί οριστικά, σύμφωνα με τα προαναφερόμενα.

γ. Ομοίως, θεσπίζονται απαγορεύσεις ως προς τη δυνατότητα ιδιωτικής χρηματοδότησης και ως προς την προβολή (ραδιοτηλεοπτική προβολή κατά την προεκλογική περίοδο και από χώρους υπαίθριας προβολής πολιτικών μηνυμάτων), για τα πολιτικά κόμματα, στις επιτελικές θέσεις των οποίων βρίσκονται πρόσωπα καταδικασθέντα για τα προαναφερόμενα αδικήματα.

3. Η απιστέρηση του δικαιώματος του εκλέγειν, της κατάρτισης συνδυασμού πολιτικών κομμάτων καθώς και η εφαρμογή των προβλεπόμενων περιορισμών και απαγορεύσεων, λόγω της έκδοσης των κατά τα ανωτέρω αμετάκλητων

καταδικαστικών αποφάσεων, ισχύουν κατά τη χρονική διάρκεια των επιβληθεισών ποινών.

Β. Από τις προτεινόμενες διατάξεις δεν προκαλούνται δημοσιονομικές επιπτώσεις επί του κρατικού προϋπολογισμού ούτε επί των προϋπολογισμών λοιπών φορέων Γενικής Κυβέρνησης.

Αθήνα, 28 Μαΐου 2021

Η Γενική Διευθύντρια

ΙΟΥΛΙΑ ΑΡΜΑΓΟΥ
28.05.2021 10:43

Ιουλία Γ. Αρμάγου

28.5.2021_ΣΧΕΔΙΟ_τροπ εκλογικής νομοθεσίας